

Bihar Board Class 7 Sanskrit Solutions Chapter 1 वन्दना

अभ्यासः

प्रश्न (3)

श्लोकांशान् लिखत –

(क) प्रसादे यस्य विपत्तिः तथा ।
..... विशालाय परमात्मने ॥

(ख) नमामि देवं तत्कार्यजगत्स्व रूपम् ।
..... तद् वाचक-शब्दवृन्दम्
महेश्वरं ।

उत्तराणि –

(क) प्रसादे यस्य सम्पत्तिः विपत्तिः कोपेन तथा ।
नमस्तस्मै विशालाय शिवाय परमात्मने ॥

(ख) नमामि देवं जगदीशरूपं स्मरामि रम्यं च जगत्स्वरूपम्
वदामि तद् वाचक-शब्दवृन्दम् महेश्वरं देवगणरगम्यम् ॥

प्रश्न (4)

उत्तराणि लिखत –

1. शिवस्य प्रसादात् किम् मिलति ?
2. कस्य कोपेन विपत्तिः लभ्यते ?
3. जगत् कीदृशम् अस्ति ?
4. संसारस्य विनाशं कः करोति ?
5. प्राणिनां पालनं कः करोति ?

उत्तराणि-

1. शिवस्य प्रसादात् सम्पत्तिः मिलति ।
2. शिवस्य कोपेन विपत्तिः लभ्यते ।
3. जगत् रम्यं अस्ति ।
4. संसारस्य विनाशं विश्वरूपः परमात्मा करोति । ।
5. प्राणिनां पालनं परमात्मा करोति ।

प्रश्न (5)

सुमेलितं कुरुत –

1. सुखम् – (i) सम्पत्तिः
2. सत्यम् – (ii) ग्रहणम्

3. विपत्तिः – (iii) कोपनम्
4. जन्म – (iv) दुःखम्
5. प्रसादः – (v) मिथ्या
6. दानम् – (vi) विनाशः

उत्तर-

1. – (iv)
2. – (v)
3. – (i)
4. – (vi)
5. – (iii)
6. – (ii)

प्रश्न (6)

रिक्तस्थानानि पूरयत –

1. शिवाय नमः / नमानि
2. नमः ॥ गणेशं / गणेशाय
3. नमः । सरस्वतीं । सरस्वत्यै
4. जगदीशं नमामि / नमः
5. मातरं । नमः / नमामि
6. स्मरामि । कृष्णं । कृष्णाय
7. नमः । तस्मात् / तस्मै

उत्तराणि –

1. नमः
2. गणेशाय
3. सरस्वत्यै
4. नमामि
5. नमामि
6. कृष्णं
7. तस्मै ।

प्रश्न (7)

सन्धिविच्छेदं कुरुत –

प्रश्न (8)

वाक्यानि रचयत –

प्रश्न (9)

पाठभिन्नं श्लोकमेकं स्वस्मरणेन लिखत –
उत्तराणि –

1. त्वमेव माता च पिता त्वमेव
2. त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव ।
3. त्वमेव विद्याद्रविणं त्वमेव
4. त्वमेव सर्वं मम देव देव ।

प्रश्न (10)

संस्कृते अनुवादं कुरुत ।

1. वह पिता को प्रणाम करता है ।
2. वे दोनों धन प्राप्त करते हैं ।
3. वे सब सत्य बोलते हैं ।
4. तुम वेद पढ़ते हो।
5. देवता को (देवाय) नमस्कार है ।
6. तुम दोनों विद्यालय जाते हो ।
7. तुमलोग कार्य करते हो ।

उत्तराणि-

1. सः पितरं प्रणमति ।
2. तौ धनं प्राप्नुवन्तः ।
3. ते सत्यं वदन्ति ।
4. त्वं वेदं पठसि ।
5. देवायः नमः ।
6. युवा विद्यालयं गच्छतः ।
7. यूयं कार्यं कुरुथ ।

यथा - यद्यपि
नमस्तस्यै
धर्मात्मा
गच्छाम्यहम्
जगदीश्वरः
नमस्कारः
गणेशः
सदैव

उत्तराणि
= यदि + अपि
= नमः + तस्यै
= धर्म + आत्मा
= गच्छामि + अहम्
= जगत् + ईश्वरः
= नमः + कारः
= गण + ईशः
= सदा + एव

गच्छामि -
यूयम् -
विद्यालयात् -
देवम् -
वृक्षेषु -

उत्तराणि

अहं विद्यालयं गच्छामि ।
यूयम् गृहं गच्छथ ।
छात्रः विद्यालयात् आगच्छति ।
अहं देवं स्मरामि ।
वृक्षेषु फलानि सन्ति ।